

Alesul local

Buletinul Institutului pentru Dezvoltare Regională și Administrativă Durabilă, nr.1 (16), anul 2010

CUM ÎȚI AȘTERNI, AȘA... VEI GUVERNA

**editorial de Tudor Coșlet,
președintele Asociației primarilor și consilierilor creștin-democrați :**

Pentru aleșii locali anul 2010 este ultimul an integral din cadrul actualului mandat, căci deja, cu siguranță, spre finele anului curent se va simți forfota preelectorală pe la sate și orașe. Pe parcursul și acestui an însă, afară de unele evenimente cu caracter local inevitabile, se preconizează să avem parte de un alt eveniment de rezonanță națională – desfășurarea referendumului republican în legătură cu adoptarea unei noi Constituții, care, în caz de reușește, cei patru lideri ai alianței de guvernare ne asigură că vor fi evitate și alegerile parlamentare anticipate. Așadar, iarăși psihoză colectivă, activități de rutină în legătură cu organizarea birourilor și secțiilor de votare ș.a.m.d. dar de acum în legătură cu referendumul. Fiecare ales local ar avea senzația că banii publici cheltuiți în cadrul unui eventual referendum ma bine ar fi

repartizați pentru investiții capitale destinate comunităților rurale. Bugetul de Stat mai e bolnav de criza „pandemică” financiară, lucru care s-a constatat prin deficitul pe care l-a înregistrat la adoptarea sa. Oricum, unii aleși locali, protejații actualei guvernări, au beneficiat de transferuri solide. Iar pe de altă parte, Guvernul a venit cu inițiativa de a lărgi cumva baza impozabilă și cotele de impunere în cazul veniturilor fiscale și nefiscale ale bugetelor locale, inițiativă care a și devenit lege la finele anului precedent. Altfel spus, suntem invitați să supraviețuim din contul veniturilor locale și, dacă mai avem ceva noroc, să putem beneficia de vreun proiect investițional serios. Dar, în condițiile unei nesiguranțe financiare atât la nivel local, cât și național, este o adevărată aventură să demarezi un proiect de amploare, deoarece nu știi cum vei face față neajunsului de contribuție locală. Și exemple elocvente sunt mai multe.

Intrarea în vigoare a Convenției privind micul trafic de frontieră dintre Republica Moldova și România, în pofida unor inconveniente (impuse, de altfel, de comunitatea europeană), va fi totuși un stimulent în intensificarea parteneriatelor dintre satele limitrofe în vederea accesării fondurilor transfrontaliere. Dar nu ne grăbim să facem unele aprecieri concludente, deoarece încă niciun cetățean al ambelor state nu a trecut frontiera în conformitate cu convenția respectivă. Mai sunt unele tatonări din ambele părți, care să aibă rostul de a mai „relaxa” birocrăția micului trafic.

Salutăm faptul că noii legislatori au extins competențele consiliilor locale, precum și au mai majorat sursele de venit ale administrațiilor locale. Dar totuși pentru ca edilii locali să se simtă mai în siguranță, considerăm că ar

continuare în pag.2▶▶▶

În aceeași ediție:

**Comerțul ambulant:
deficit de norme și prilej de
negociere**

Pagina

**Noile cote de taxare –
niște “indexări” ale veni-
turilor administrațiilor
locale**

Pagina

**Aleșii locali sunt invitați
să recitească
Legea privind
administrația publică**

Pagina

ALESUL LOCAL

Buletin informativ al Asociației
Primarilor și Consilierilor Creștin-
Democrați,
editat de Institutul pentru Dez-
voltare Regională și Adminis-
trativă Durabilă (IDRAD),
cu sprijinul Fundației Konrad
Adenauer,
Chișinău, str. Petricani 94
e-mail: idrad_institut@yahoo.com
responsabil de redacție:
Anatolie VÎNTU

Comerțul ambulant: deficit de norme și prilej de negociere

Problema comerțului caracter primar în materie, există ambulant, în aparență una loc de negociere cu autoritățile ne semnificativă, reprezintă, de fapt, publice locale pentru acapararea un test de atitudine din partea celui mai vizibil și mai aglomerat primarilor, între dorința de protejare loc al satului contra unei „taxe de a unor spații publice și tendința de acceptare”.

În mod normal, în lumina prevederilor titlului VII al Codului fiscal, se înființează întreprinderea care să ofere servicii de piață, care, gestionând spațiul destinat pieței, să perceapă de la comercianți taxa pentru locul de piață. Se știe că pentru asemenea servicii se achită către bugetul local taxa pentru piață de la agentul economic ce oferă locurile de comercializare. Dar nu toate localitățile dispun de un loc special destinat și amenajat pentru activitatea piețelor comerciale. De lipsa unor norme juridice cu aceea, aici e un loc larg de manevră

pentru primari și cercurile locale de influență. Soluția care se impune la moment este amendarea Codului fiscal, dar și a altor legi, cu reglementări care să se refere la autorizarea locului de comerț de către primari, în cazul localităților care nu au un spațiu clar delimitat pentru desfacerea mărfurilor de către comercianții ambulanți. ■

Cum îți așterni, așa... vei governa

(continuare din pag.1)

fi oportună examinarea ideii de a fi acordate bugetelor locale unele defalcări de la veniturile de stat ce provin din aplicarea TVA (taxei pe valoarea adăugată). Or, statistica arată că acest impozit indirect este un indicator de primă importanță în configurația veniturilor de stat. Această taxă se acumulează din tot teritoriul național și reprezintă un drept exclusiv al statului. Cu o singură excepție: UTA Găgăuzia este unica unitate teritorial-administrativă care beneficiază de defalcări de la taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și la serviciile prestate pe teritoriul ei - cel puțin 10%. Înțelegem că pe lângă concesiile politice care i-au fost acordate acestei unități cu statut juridic special, aceasta a primit și unele concesiuni/favoruri fiscale pentru a nu se admite dependența ei totală de centrul politic, lucru care ar fi anulat de facto ideea de autonomie. Spunem asta fără titlu de acuzare, dar pur și simplu formulăm necesitatea de a se prevedea același lucru și în cazul celorlalte unități administrative-teritoriale, care doresc totuși o autonomie financiară, nu politică, pentru a-și putea schița niște investiții proprii.

Primăvara a sosit. Să ne facem curățenie în satele noastre, dar fără a ne curăța și bugetele locale. Mai trăim pe timp de criză totuși...

Noile cote de taxare – niște “indexări” ale veniturilor administrațiilor locale

Parlamentul a votat, la 17 și 23 decembrie 2009, propunerile legislative inițiate de Ministerul Finanțelor, care prevăd, de asemenea, un șir de modificări pentru titlurile VI și VII ale Codului Fiscal, cu referire la veniturile de bază ale administrațiilor publice locale: impozitul pe bunurile imobiliare și taxele locale. Noile prevederi au devenit aplicabile din prima zi a anului curent.

La titlul VI – *Impozitul pe bunurile imobiliare* – evidențiem, în privința art.278, că obiect al impunerii au devenit și bunurile imobiliare aflate la o etapă de finisare a construcției de 50% și mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție. (Anterior, aceste cifre erau: 80% și, respectiv, 5.)

Modificări importante au survenit la anexa titlului VII. Din cele 12 tipuri de taxe locale stipulate în respectiva anexă, 6 au suportat amendamente, în ceea ce privește precizarea denumirii, baza impozabilă a obiectului impunerii, dar mai ales asupra cuantumului cotelor maxime:

lit.a) – *Taxa pentru amenajarea teritoriului* – drept bază impozabilă sunt „și/sau fondatorii întreprinderilor în cazul în care aceștia activează în întreprinderile fondate, însă nu sînt incluși în efectivul trimestrial de salariați”, cota maximă a fost majorată de la 40 la 80 lei anual, achitată trimestrial.

continuare în pag.3 ►►►

►►► (continuare din pag.2)

lit.c) – *Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) (cu excepția celei amplasate integral în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrelor localităților)* – drept bază impozabilă s-a determinat a fi „venitul din vânzări ale serviciilor de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, TV, internet, radio, presei periodice, prin tipărituri, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport prin alte mijloace, cu excepția amplasării publicității exterioare” și “Suprafața publicitară”. Cotele maxime și termenele de plată au rămas aceleași.

lit.e) – *Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială (cu excepția celor care se află total în*

zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților) – cea mai aplicabilă taxă de către aleșii locali, dar și cea mai aducătoare de venit – a suportat următoarele majorări asupra cuantumului cotelor maxime:

• **pentru mun.Chișinău:**
de la 12000 la 18000 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială); și

de la 50000 la 75000 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 9 februarie 2000, adică activități legate de jocurile de noroc și pariuri);

• **pentru mun.Bălți și mun.Comrat:**

de la 7200 la 10800 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială); și

de la 30000 la 45000 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 9 februarie 2000);

• **pentru orașe, comune (sate):**

de la 3600 la 5400 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială); și

de la 15000 la 22500 anual

(pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 9 februarie 2000).

În privința celorlalte taxe locale fie că au rămas nemodificate, fie că le-au fost precizate denumirile, fie că le-a fost rectificată gramatical baza impozabilă a obiectului impunerii, fără însă a fi modificări la nivelul cotelor maxime.

Info „AL”

Aleșii locali sunt invitați să recitească Legea privind administrația publică locală

Parlamentul de legislatura a XVIII-a a operat mai multe amendamente la *Legea privind administrația publică locală* (din 28.12.2006), prin adoptarea a 4 acte legislative de modificare și completare la finele anului precedent (respectiv, la 04.12.2009, 17.12.2009, 17.12.2009 și la 23.12.2009), care au devenit aplicabile la începutul anului în curs. Astfel consiliile locale au primit noi competențe sau le-au fost amendate altele, existente anterior, iar primarilor le-a fost exclusă una dintre atribuții. Modificări iminente au fost operate în legătură cu apariția unor noi subiecți ai controlului administrativ – Cancelaria de Stat și oficiile sale teritoriale, care substituie în acest fel Ministerul Administrației Publice Locale și, respectiv, direcțiile teritoriale control administrativ, care între timp și-au încheiat procesul de lichidare. Totodată, a fost revizuit capitolul XIII al legii prin clarificarea și detalierea tipurilor de monitoring intern, în principal fiind vorba de auditul intern.

În total au fost efectuate 15 intervenții în textul legii, însă 14 au rămas în vigoare (una dintre prevederi a fost modificată succesiv de două ori). Să le examinăm pe rând:

art.1: noțiunea de „*audit intern*” a primit o nouă definiție: „*activitate independentă și obiectivă, efectuată în baza evaluării riscurilor, care oferă autorității administrației publice locale servicii de consultanță și de asigurare rezonabilă privind eficacitatea sistemului de management financiar și de control, organizat pentru atingerea obiectivelor autorității menționate*”.(în vigoare – 01.01.2010)

art. 14, al.(2): a fost introdusă *lit.f*), prin care consiliului local i se conferă următoarea competență: “*decide, în condițiile legislației în vigoare, asupra*

tăierii, defrișării arborilor și arbuștilor din spațiile verzi proprietate publică a unității administrativ-teritoriale și/sau asupra strămutării lor”.(în vigoare – 12.02.2010)

art.14, al.(2): a fost lărgită competența consiliului local la *lit.h*) prin completarea că “*...decide asupra regulilor de asigurare a curățeniei în localitate*”.(în vigoare – 12.02.2010)

art.14, al.(2): a fost introdusă *lit.i*), prin care consiliului local i se conferă următoarea competență: “*decide asupra atribuirii terenurilor pentru amplasarea stăpinelor*”.(în vigoare – 12.02.2010).

art.14, al.(2): lit.q) a fost modificată și completată de 2 ori succesiv, iar redacția rămasă în vigoare stipulează

continuare în pag.4 ►►►

►►► (continuare din pag.3)

că consiliul local “aprobă, în condițiile legii, norme specifice și tarife pentru instituțiile publice și serviciile publice de interes local din subordine”, dar “... cu excepția tarifelor pentru serviciile publice de alimentare cu energie termică, inclusiv aprobă regimul de lucru al întreprinderilor comerciale și de alimentație publică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, precum și al persoanelor fizice care practică comerțul.”(în vigoare – 12.02.2010)

art.14, al.(2): a fost introdusă *lit.s¹*), prin care consiliului local i se conferă următoarea competență: “aprobă regulile de întreținere a cîinilor, a pisicilor și a altor animale domestice”.(în vigoare – 12.02.2010)

art.14, al.(2): a fost introdusă *lit.w¹*), prin care consiliului local i se conferă următoarea competență: “formează comisii administrative conform legislației în vigoare”.(în vigoare – 12.02.2010)

art.29, al.(1): a fost exclusă *lit.w*), potrivit căreia, ca atribuție a primarului era că “stabilește locul desfășurării întrunirilor publice și condițiile ce țin de securitatea și igiena generală a habitatului uman”.(în vigoare – 12.02.2010)

art.63: au fost modificate *alin. (1-2)*, întrucît au apărut noi subiecți ai controlului administrative, Cancelaria de Stat și oficiile sale teritoriale, în locul Ministerului Administrației Publice Locale și, respectiv, direcțiile teritoriale control administrative din subordinea acestuia, care au fost lichidate. La fel e și în cazul **art.72, alin.(1)**, dar și în alte cazuri în care figurau denumirea acelor instituții lichidate. De aceea, la începutul textului legii a fost introdusă nota, potrivit căreia “În cuprinsul legii, textul „direcția teritorială control administrativ” se substituie prin textul „oficiul teritorial al Cancelariei de Stat”.(în vigoare – 18.12.2009)

Capitolul XIII. “Auditul intern”:

a fost redenumit în **Controlul financiar public intern**; cele 4 articole din cuprinsul lui (86-89) s-au menținut, însă acestea deja conțin reglementări absolut noi:

articolul 86. Controlul financiar public intern;

articolul 87. Managementul financiar și controlul;

articolul 88. Auditul intern;

articolul 89. Coordonarea și armonizarea centralizată a controlului financiar public intern.

Astfel monitoringul activității interne a fost extins de la auditul intern (care era cam confuz formulat în fosta redacție a legii) spre controlul financiar public intern, care include: managementul financiar și controlul; auditul intern; coordonarea și armonizarea centralizată a controlului financiar public intern. (în vigoare – 01.01.2010)

art.90: din conținutul articolului a fost exclusă excepția conform căreia capitolul XIII “se va aplica cu începere de la 1 ianuarie 2008”. (în vigoare – 01.01.2010)

Constatăm că modificările cu privire la noii subiecți ai controlului administrativ (mai exact ai celui de legalitate) practic nu au generat probleme de adaptare pentru aleșii locali – unele instituții au fost înlocuite cu altele, cu exact aceleași atribuții, cu aceleași sedii, poate chiar cu o mai mare eficiență în activitate, întrucît fostele direcții teritoriale control administrativ deveniseră hiperbirocratice și se manifestau și ca pîrghii de influență asupra aleșilor locali necomuniști. Cancelaria de Stat, sub conducerea ministrului de stat, a fost reînființată prin Hotărîrea Guvernului nr.574 din 28.09.2009 cu privire la *Cancelaria de Stat*, iar ulterior prin alte hotărîri guvernamentale au fost aprobate regulamentul, structura și efectivul-limită (la 06.11.2009) și au fost create oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat (la 18.12.2009). Astfel, la începutul anului 2010 oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat sunt funcționale.

O cu totul altă situație este în cazul modificării și introducerii unor competențe pentru consiliile locale. În mare parte acestea reprezintă norme primare, ce vizează amenajarea și gospodăria comunală (art.14, al.(2), literele f¹), h), i¹), q), s¹)), iar o alta răspunde unei necesități de armonizare a legislației (lit.w¹)). Este de menționat că respectivele amendamente transferă unele atribuții dinspre inspectoratele de profil înspre consiliile locale, conferindu-le acestora din urmă mai multă putere de decizie. Pe de altă parte, fără intenție de acuzare, cel puțin una dintre modificări, pornește de la situația concretă a mun.Chișinău (art.14, al.(2), lit.q)), pentru a nu fi consiliul municipal “șapul ispășitor” în cazul majorării tarifelor la energia termică, ci ANRE, căreia i se conferă exclusiv dreptul de stabilire a tarifelor respective, deși în anumite localități ar putea să apară surse alternative de livrare a agentului termic (inclusiv biogazul) din partea unor agenți economici din subordinea consiliului local. De aceea, considerăm că această normă este susceptibilă de o nouă modificare pe termen mediu. Totodată, apreciem faptul completării aceleiași litere (q) a art.14, al.(2)), prin conferirea către consiliul local a competenței de a aproba regimul de lucru al întreprinderilor comerciale și de alimentație publică, indiferent de forma organizatorico-juridică a acestora, precum și al persoanelor fizice care practică comerțul. Cu adevărat, noua dispoziție răspunde unei necesități reale a aleșilor locali, care erau practic în imposibilitate legală de a impune anumite norme unor agenți economici sau comercianți, prin al căror mod de lucru, nesancționat de autoritățile locale, se generau diferite abuzuri și mai multe încălcări ale ordinii publice.

Anatolie VÎNTU,
doctor în filologie,
magistru în drept